

LOTTA ALHONNORO:
**TULEVAISUUDEN
PUOLELLA**

SID.10

**HAMMAS-
PROTEESIT**

**Erikoishammas-
teknikolta**

**20 v.
alalla**

- uudet kokoproteesit
- otiivistys ja korjaus jopa odottaessa!
- hammasproteesien tarkastus ilmaiseksi!
- takuutyö

Solta ja varaa aikasi!

VAASA 312 1233
Kauppapuistikko 20B

LAIHIA 477 0744
Kauppatie 5

MAALAHTI 347 8080
Köpingsvägen

**ALUEEN
HAMMAS**

VINTERTRUTAR

Bakom de väntande trutarna står en havsörn på isen och håller allt under uppsikt.

För en tid sedan var jag ute på isarna i Molpe skärgård tillsammans med yrkesfiskaren Ulf Granqvist. Vi körde västerut från byn med snöskoter, till isvidderna i den öppna mellanskärgården norr om Halsön i Korsnäs och öster om Molpegrunden. I fjärran syntes Svettgrundns låga profil, söder om Molpegrunden. Att det var Svettgrund, eller Spiron i folkmun, syntes på den rombformade båken på det långsträckta grus- och stenskäret, som kantig i siluetten avtecknade sig mot den grå himlen.

Den rombformade båken är unik i sitt slag i Finland, byggd 1860 och höjer sig 20 meter över skäret tack vare sina långa snedställda ben av grånat och tätvuxet virke. Sedan båken byggdes har landet höjt sig ur havet närmare en och en halv meter. Och båken står kvar för all framtid, museal och skyddad som den är tack vare sin höga ålder och sin unika arkitektur. Den får givetvis underhållas och repareras vid behov men utan att båken förändras till utseendet.

Januaridagen var grå utan en skymt av solen de tre första förmiddagstimmarna. Sedan blev det bättre med en solglimt mitt på dagen. Ett envist molntäcke drev sakta över skärgårdslanderna och isvidderna, som så många andra januaridagar.

Vi körde bort till en lång rad med höga björkruskor, som pinnade snett västerut med riktningen ställd på Svettgrund. Här var nätraden, som Ulf skulle vittja på abborrar och sikar, och de obligatoriska norsarna som hade sällskap av enstaka mörtar. Norsen och mörtarna fick ligga kvar på isen intill vakarna.

Skräpfisken som får ligga kvar på isen går inte till spillo. Det ser alla trutar och havsörnarna till. Trutarna lever kräsligen på norsarna och örnarna tar hand om mörtan och de enstaka sikar eller abborrar, som dött i näten och inte duger till människoföda. Att nors och mört är skräpfiskar är ett modernt påfund. I äldre tider var de båda fiskarterna uppskattade matfiskar, så som all fisk i en fattigare tid. Men dagens konsumenter vill abborr- och sikfiléer, inte norsar att koka eller stecka eller mörtar till saltning och fiskbullar. Både till smaken och näringsinnehållet försvarar norsen och mörtan sin plats väl i konkurrens med abborre och sik.

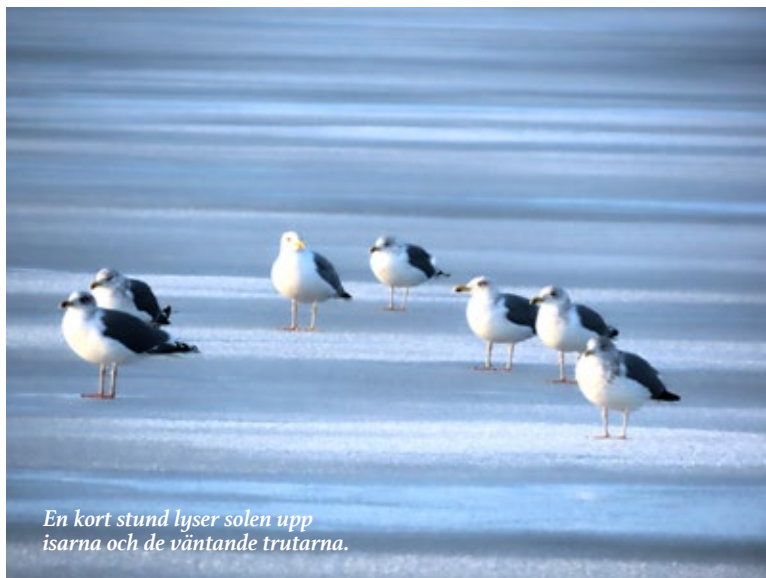
Men i dag får alltså norsen för det mesta ligga kvar på isen och det passar de övervintrande trutarna utmärkt. Ju mer nors trutarna får, desto mindre energi behöver de lägga på att spana av isfria havsvidder på jakt efter spiggar som finns där ute någonstans, samlade i stora stim som

under dagarna stiger upp till ytan och är lättfångade byten för de övervintrande trutarna och måsarna. Visst klarar sig måsarna och trutarna på spigg även i dag, för spiggen är en fet och näringsrik liten fisk, men måsfåglarna är, liksom kråkfåglarna, kvicka att lära sig nya och lättare sätt att livnära sig på. De har många yrken på samma gren som de lever på, och klarar sig bra i människans sällskap eftersom människan i sin verksamhet bjuder på ett flertal försörjningsmöjligheter.

Mink- och rävfarmar har försörjt många måsar och trutar under vintrarna, så länge fåglarna kom åt farmdjurens mat uppe på burtaken och spillet nere på marken. Och det fettdrypande sågspånet, som uppstår under pälningen, slukar de begärligt om det slängs ut i en hög i det fria, för fett är en bra energikälla. På 1900-talet fanns det därtill en avstjälpningsplats i varje by, där en hel del ätbart fanns i avfallet och där de stora trutarna även högg in på välgödda och oförsiktiga råttor. I dag hör de öppna avstjälpningsplatserna till en svunnen tid, till all lycka, men Stormossens avfallscentral i Korsholm utanför Vasa lockar till sig både måsfåglar och kråkfåglar under vintern. Det finns ju ett och annat att plocka åt sig för de allätande fåglarna under proces-

När Ulf Granqvist kör kommer trutarna flygande.

En kort stund lyser solen upp isarna och de väntande trutarna.

Under tumult och grålsjuka ljud slukar trutarna alla norsar.

Norsarna som får ligga kvar på isen är en begärlig föda för vintertrutarna.

och en orange fläck på undre näbbhalvan. Den orange fläcken är typisk för alla köns mogna trutar och en nog så viktig färgfläck på trutnäbben. Den fläcken plockar ungarna på, när de tigger mat av sina föräldrar.

På tre olika platser satt ensamma havsörnar och spanade in allt som hände vid nätraden. De såg ut som små väntande gubbar på isen, till synes försänkta i grubblande väntan. Men örnarna såg allt och visste, när det var

för att samlas i en stor flock ovanför norsarna på isen. När den första truten sänkte sig ner mot norsarna, föll hela trutflocken ner över fisken i en trutklagande och vingpiskande röra. Här gällde den starkastes och snabbastes rätt. De

dags att lyfta från isen för att få sig en fisk. Havsörnen har, som alla rovfåglar, en utomordentlig syn och ser en kvarlämnad fisk på en kilometers håll. Deras syn har allt från en skarp närsyn till en lika skarp kikarsyn.

När vi hade förflyttat oss två nätrader bort, kom två av örnarna flygande. På isen låg en död sik som trutarna inte hade slukat och som den ena örnen med lätthet plockade upp från isen. En tredje havsörn började förfölja en gråtrut, som hade slukat en mört och som nu flög undan örnen med stor hastighet. Men havsörnen var snart i fatt truten som tvingades spy upp mörtan, som dansade fram på isen av bara farten. Havsörnen landade på isen och åt upp mörtan, styckade den i lämpliga bitar som snabbt försvann i det gula näbbgapet.

Det är rent fantastiskt, hur väl en havsörn kan se vilken trut som sväljer en mört eller annan större fisk i en svärm på femtio eller hundra trutar. Det slår aldrig fel att örnen skulle mista sig. Den väljer alltid rätt trut och tvingar den ut ur flocken och så börjar det snabba förföljandet. Trutarna har varit med om detta många gånger och vet att de endast kan rädda sig genom att spy upp fisken. Det är inte värt att riskera livet för en mört eller en död sik, för det finns ju mera norsar att hämta om en stund. Och norsar kommer det tillräckligt på de fintrådiga näten för att mätta vinterdagens många trutar, som ger liv åt isvidderna och den grå dagen.

TEXT OCH FOTO: HANS HÄSTBACKA

sernas gång på Stormossen.

Medan Ulf vittjade det första nätet, började trutarna samlas på isen. I gråmönstrade grupper stod de snart uppradade med fronten vänd mot vinden. Fåglar vill inte att vinden skall blåsa in i dun- och fjäderdräkten och oreda den. Och så är det också lättare för fåglarna att hålla balansen i motvind. Under vintern är fåglarna extra noggranna med att vända sig mot vinden, förintervindarna blåser snabbt varmluften ur fjäderdräkten, om fåglarna står vända i medvind. I fåglarnas dun- och fjäderdräkt stannar luften kvar och värms upp av kroppen. Ju kallare det är, desto mera burrar fåglar upp sin dunräkt för att dräkten skall innehålla mera luft. Dunen och fjädrarna bildar tillsammans med den uppvärmda luften världens bästa isolering mot källden. Det vet alla som använder luftigt dunstop-pade ytterkläder.

När Ulf hade vittjat det första nätet och plockat abborrar och sikar i en låda, körde han bort mot följande vittjningsvak. Då blev det liv i de väntande trutarna, som kom flygande på bred front

försiktiga och långsamma blev helt utan vid den första vaken, men deras stund skulle komma så småningom, när många av trutarna hade fyllt krävan med norsar och var nöjda för dagen.

Jag gjorde mitt bästa för att fånga trutarna på bild i den grå vinterdagen. Det blev grått i olika nyanser och mängder med flaxande trutvingar på bilderna. När trutarna hade slukat norsarna, landade de på isen för att vänta på nästa portion norsar. Det här var bara början på förmiddagens fisk-kalas. Det visste trutarna och bidade sin tid på isen. Merparten av trutarna var gråtrutar, äldre gråtrutar med dräkten inte helt utfärgad ännu och så helt utfärgade trutar med rena färger. De helt utfärgade gråtrutarna är fyra år och äldre, köns mogna fåglar som normalt häckar varje sommar. Bland de många gråtrutarna fanns också fjolårets unga trutar, gråbrunspräckliga i sina fjäderdräkter och målbrotsnalliga i rösten.

Gråtrutarna var inte ensamma. De hade sällskap av ett flertal havstrutar. Köns mogna havstrutar med svarta vingar

6.3 MÅNDAG/MAANANTAI:

Turskan selkäfilettä tomaattimjamikastikkeella ja laihian maalaislohkoperunaa L,G

Ryggefile av torsk med tomat-timjansås och lantpotatis från Laihela L,G

Björkensin savustettua porsaan sisäfilettä punaviinikastikkeella ja laihian maalaislohkoperunoita M,G

Rökt gris innerfile från Björkens rökeri med rödvinssås och lantpotatis från Laihela M,G

Kasvislasagne L
Vegetarisk lasagne L

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

7.3 TISDAG/TIISTAI:

Lähtilan Kananpoikaa aura-juustokastikkeella ja viipaleperunaa L,G

Kyckling med Auraostsås och skivad potatis L,G

Kermaista savulohipastaa Ruotsalan lohesta L
Gräddig pasta med rökt lax från Ruotsala L

Kasvislasagne L
Vegetarisk lasagne L

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

8.3 ONSDAG/KESKIVUOKKO:

Merenkurkun lohta katkarapukastikkeella ja krossattua perunaa L,G

Kvarken lax med räksås och krossad potatis L,G

Panimomestarin porsaanlihahapataa ja krossattua perunaa L,G

Bryggmästarens grisgryta med krossad potatis L,G

Kasvislasagne L
Vegetarisk lasagne L

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

9.3 TORSDAG/TORSTAI:

Paneroitua kampelaa tilli-kermaviilikastiketta ja perunamuusia L
Panerad flundra med dill-gräddfilssås och potatismos L

Talon oluessa pitkäanhaudutettua häränpaistia paistinkastikkeella ja perunamuusia L,G
Långkokt oxstek i husets öl med skysås och potatismos L,G

Kasvislasagne L
Vegetarisk lasagne L

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

Ohukaisia, hilloa ja kermavaahtoa L

Plättar med sylt och vispgrädd L

10.3 FREDAG/PERJANTAI:

Merenkurkun siikaa ruskeavoikastikkeella ja paahdettua perunaa L,G

Kvarken sik med brunsås och rostad potatis L,G

Lähtuottajan porsaanpaistia pippurikastikkeella ja paahdettua perunaa L,G
Grisstek med pepparsås och rostad potatis L,G

Kasvislasagne L
Vegetarisk lasagne L

Bocks lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

V 11

13.3 MÅNDAG/MAANANTAI:

Ahvenfileitä tomaatti-basilikastikkeella ja laihian lohkoperunoita L,G

Abborrfileer med tomat-basilikasås och klyftpotatis från Laihela L,G

Savustettua Björkensin porsaan niska punaviinikastikkeella ja laihian lohkoperunoita M,G

Rökt grisnacke från Björkens rökeri med rödvinssås och klyftpotatis från Laihela M,G

Porkkanapihvi lähtuottajan porkkanoista chilimajoneesilla ja laihian lohkoperunat L,G
Morotsbiffar med chilimajonnäs och klyftpotatis från Laihela L,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

14.3 TISDAG/TIISTAI:

Puna-kampelarullia sitruuskastikkeella ja perunamuusia L,G
Rödspätta med citrussås och potatismos L,G

Lähtilan porsaan palapaistia ja perunamuusia L,G
Grisgryta med potatismos L,G

Porkkanapihvi lähtuottajan porkkanoista chilimajoneesilla ja laihian lohkoperunat L,G
Morotsbiffar med chilimajonnäs och klyftpotatis från Laihela L,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

15.3 ONSDAG/KESKIVUOKKO:

Paistettuja puruveden muikkuja ruskistetulla voilla ja laihian lohkoperunaa L,G

Stekta siklör med brynt smör och klyftpotatis från Laihela L,G

Panimon lihamurekettä kermakastikkeella ja laihian lohkoperunaa L,G
Bryggeriets köttfärslimpa med gräddsås och klyftpotatis från Laihela L,G

Porkkanapihvi lähtuottajan porkkanoista chilimajoneesilla ja laihian lohkoperunat L,G

Morotsbiffar med chilimajonnäs och klyftpotatis från Laihela L,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

16.3 TORSDAG/TORSTAI:

Savustettua lohta Ruotsalalta remouladekastikkeella ja viipaleperunaa L,G

Rökt lax från Ruotsala fisk med remouladesås och skivad potatis L,G

Häränpaistia Isotakyröstä pikanttikastikkeella ja viipaleperunaa M,G
Oxstek med pikantsås och skivad potatis L,G

Porkkanapihvi lähtuottajan porkkanoista chilimajoneesilla ja laihian lohkoperunat L,G
Morotsbiffar med chilimajonnäs och klyftpotatis från Laihela L,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

Ohukaisia, hilloa ja kermavaahtoa L
Plättar med sylt och vispgrädd L

17.3 FREDAG/PERJANTAI:

Kuhaa lime-bearnaisekastikkeella ja paahdettua perunaa L,G

Gös med lime-bearnaisesås och rostad potatis L,G

Yönyli haudutettua lähtilan porsasta bbq-kastikkeella ja paahdettua perunaa M,G
Långkokt gris med bbq-sås och rostad potatis M,G

Porkkanapihvi lähtuottajan porkkanoista chilimajoneesilla ja laihian lohkoperunat L,G
Morotsbiffar med chilimajonnäs och klyftpotatis från Laihela L,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

V 12

20.3 MÅNDAG/MAANANTAI:

Seitifleitä tomaatti-timjamikastikkeella ja Västerbotten kermaperunaa L,G
Sejfile med tomat-timjansås och gräddpotatis med Västerbottensost L,G

Panimomestarin porsaanlihahapataa ja Västerbotten kermaperunaa L,G
Bryggmästarens grisgryta och gräddpotatis med Västerbottensost L,G

Bataatti-falafelpyöryköitä curry-kookoskastikkeessa ja lohkoperunat V,G
Batat-falafelbullar med currykokossås och klyftpotatis V,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

21.3 TISDAG/TIISTAI:

Järvikalamurekepihevjeä ja tsatziki kastiketta sekä paahdettua laihian perunaa L,G
Fiskfärsbiffar med tsatziki och rostad potatis från laihela L,G

Lähtilan kananpoikaa Aura-juustokastikkeella ja paahdettua laihian perunaa L,G

Kyckling med Auraostsås och rostad potatis från Laihela L,G

Bataatti-falafelpyöryköitä curry-kookoskastikkeessa ja lohkoperunat V,G

Batat-falafelbullar med currykokossås och klyftpotatis V,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

22.3 ONSDAG/KESKIVUOKKO:

Merenkurkun lohta rapukastikkeella ja perunamuusia L,G
Kvarken lax med räksås och potatismos L,G

Juustokuorrutettua uunimakaraa ja maustekurkkua sekä perunamuusia L,G
Ostgratinerad ugnskorv med kryddgurka och potatismos L,G

Bataatti-falafelpyöryköitä curry-kookoskastikkeessa ja lohkoperunat V,G

Batat-falafelbullar med currykokossås och klyftpotatis V,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

23.3 TORSDAG/TORSTAI:

Silakkapihvejä raippaluodosta ja ruskistettua voita sekä krossattua perunaa L,G

Strömmingsbiffar från Replot med brynt smör och krossad potatis L,G

Pitkäänhaudutettua porsasta Isotakyröstä punaviinikastikkeella ja krossattua perunaa L,G
Långkokt gris från Storkyro med rödvinssås och krossad potatis L,G

Bataatti-falafelpyöryköitä curry-kookoskastikkeessa ja lohkoperunat V,G
Batat-falafelbullar med currykokossås och klyftpotatis V,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

Ohukaisia, hilloa ja kermavaahtoa L
Plättar med sylt och vispgrädd L

24.3 FREDAG/PERJANTAI:

Ahvenfileitä lähivesiltä ja hummerkastiketta sekä laihian lohkoperunoita L,G
Abborrfileer med hummersås och klyftpotatis från Laihela L,G

Keittiömasterin härkää pippuri-kermakastikkeella sekä laihian lohkoperunoita L,G
Köksmästarens oxe med gräddig pepparsås och klyftpotatis från Laihela L,G

Bataatti-falafelpyöryköitä curry-kookoskastikkeessa ja lohkoperunat V,G

Batat-falafelbullar med currykokossås och klyftpotatis V,G

Bock's lounasburger ja yrttilohkoperunaa L,(G)

Bock's lunchburger med örtklyftpotatis L,(G)

SALALIITTOTEORIAT

APUA! MITÄ VOIN TEHDÄ, JOS ALAN USKOA SALALIITTOTEORIOIHIN?

Tässä jutussa 5 vinkkiä siihen, miten voit keskustella rakentavasti salaliittoteorioista puhuvan tai niihin uskovan henkilön kanssa. Samoja ohjeita noudattamalla voit myös käydä keskustelua itsesi kanssa, jos joskus alat epäillä omien ajatustesi tai asioiden todenperäisyyttä.

Salaliittoteorioihin uskomisen on usein helpompaa kuin ymmärtämmekään, joten ei kannata tuomita ketään niiden perusteella. Tärkeintä on pyrkiä tunnistamaan, milloin mielipide perustuu uskomuksiin ja milloin taas käytettävissä on todellista tietoa.

Usein salaliittoteorioita yritetään ensimmäiseksi kumota faktoilla ja auktoriteettitiedolla, mutta suora vastakkainasettelu ei yleensä toimi. Salaliittoteoriat ovat monesti vakuuttavia ja vetoavat usein ihmisten tunteisiin ja identiteettiin.

Yksi tärkeä työkalu salaliittoteorioiden vähentämiseen on sosiaalisten normien voima. Ihmiset yliarvioivat usein, kuinka paljon muut uskovat salaliittoteorioihin. Tämä myös vaikuttaa siihen, kuinka voimakkaasti he itsekin uskovat niihin.

Todellisten sosiaalisten normien esille tuominen auttaa heikentämään salaliittoteorioiden vaikutusta ihmisiin.

Viisi tekniikkaa, jotka auttavat käymään salaliittoteorioista rakentavaa keskustelua:

1. Kuuntele ja ole avoin

Tärkein asia on kuunnella toista ja olla avoimin mielin. Salaliittoihin uskovat ihmiset ovat usein vahvasti sitoutuneita uskomuksiinsa, ja keskustelu vaatii kärsivällisyyttä ja ymmärrystä. Kysy heidän kokemuksistaan ja uskomuksistaan, ja yritä ymmärtää heidän näkökulmiaan.

2. Käytä kriittistä ajattelua

Auta toista henkilöä käyttämään kriittistä ajattelua tutkiessaan todisteita ja arvioimalla tietoa. Yhdessä voitte käydä läpi eri näkökulmia ja pohtia, mitkä ovat todennäköisimmät selitykset tapahtu-
neelle.

3. Tunnista yhteiset tavoitteet

Vaikka salaliittoihin uskovilla ja sinulla saattaa olla erilaisia näkemyksiä maailmasta, löytyy usein myös yhteisiä tavoitteita. Keskity näihin yhteisiin tavoitteisiin ja yritä löytää yhteisiä ratkaisuja. Esimerkiksi COVID-19-pandemiaa koskevassa keskustelussa tavoite voi olla yhteisön terveyden suojeleminen.

4. Ota huomioon tunteet

Salaliittoihin uskovat ihmiset saattavat tuntea turhautumista, vihaa tai pelkoa. Näihin tunteisiin on tärkeää suhtautua kunnioittavasti ja empaattisesti. Osoita ymmärrystä heidän tunteilleen ja auta heitä käsittelemään niitä.

5. Etsi yhteisiä lähteitä

Salaliittoihin uskovilla ihmisillä saattaa olla erilaisia lähteitä, joihin he luottavat. Yritä löytää yhteisiä lähteitä, jotka voivat auttaa teitä ymmärtämään paremmin tapahtunutta. Tämä voi auttaa vähentämään erimielisyyksiä ja luoda yhteistä ymmärrystä.

Keskustelu salaliittoihin uskovien kanssa voi olla haastavaa, mutta avoimella ja kunnioittavalla asenteella voi saada aikaan hyviä tuloksia.

LÄHDE: WIC SCIENCE CHANNEL / THE CONVERSATION

SINGER

BERNINA

EVA

brother

PFAFF

JUKI

Husqvarna

VIKING

Myynti ja huolto
Försäljning och service

HALONEN

Tammipiha-Ekgården
045 6566 659
www.halonen.com

LÅDOR

I MÄNGD OCH MASSOR!

Lådorna färdiga för leverans.

- Historien bakom en liten låda

Låda efter låda snickras de till, på Sundom Lantgård, Kvadrias serviceenhet i Sundom. Allting började med ett samtal år 2017 till Kvadria serviceenhet (före detta Kårkulla samkommun) från Simone Envall som då arbetade på Bock's bryggeri i Vasa.

Bock's ville utveckla en låda att sälja sina bryggeriprodukter i och efter att Simone och Kvadria serviceenhet utvecklat några lådmodeller tog själva tillverkningen vid.

I dagsläget har ett tiotal lådmodeller sett dagens ljus. Alla modeller är noggrant utvecklade i samarbete med Lukas Strömfors, "Lantgårdens" handledare sedan 2019, för att passa de produkter de är ämnade åt. Verktygen har gått varma på Lantgården speciellt på höstarna när julsäsongens lådor tillverkas - totalt överstiger till dags dato lådornas antal redan flera tusen! De vackra lådorna kan även med fördel användas efter att deras ursprungliga uppgift som produkt- och gåvotransport är uttjänad.

Kvadrias serviceenhet erbjuder verksamhet som främjar delaktighet och sysselsättning för personer med intellektuell eller annan funktionsnedsättning. Kvadria, som sedan årsskiftet hör till Österbottens välfärdsområde, är belägen i Vasa med omnejd och består av 5 olika enheter varav en är Sundom Lantgård. De övriga serviceenheterna är: Arbetscentralen i Stenhaga, Hantverket i Stenhaga, Dagcentret på Magasingatan och Industricentralen i Molpe.

Sundom Lantgårds verksamhet är riktad till dagliga aktiviteter, så som utomhusarbete, snickeriarbete, handarbete och djurskötsel med mera. Sundom Lantgård har även underleve-

Bränning av Bock's logo på lådorna.

Ihopspikning av lådorna

En del av servicetagarna på Sundom Lantgård.

ransprojekt på gång med andra företag, liknande lådprojektet med Bock's. Övriga varor som tillverkas på Sundom lantgård skickas till Hantverksbutiken i Stenhaga, där de finns till försäljning.

Lådtillverkningen är ett passande jobb för en dagverksamhet, då det innehåller många olika arbetsmoment. De flesta servicetagarna kan delta i processen på ett eller annat sätt: till exempel med att bränna bräder, borra hål för snören, spika ihop lådor, slå knut på snöret samt vara med och leverera lådorna.

Hantverksbutiken som finns på Gnejsgränd 1 i Stenhaga håller öppet måndag till torsdag kl 8-15.30 och fredagar 8.13.30.

Bock's

VILLAGE SHOP

BOCK'S X ILMAJOEN MAKKARAMESTARIT

HERKULLISIA MAKKAROITA MYÖS RUOANLAITTOON!
SMAKLIGA KORVAR ÄVEN TILL MATLAGNING!
GRILLIMAKKARA / GRILLKORV 5 €
BRATWURST 7,50 €
LAMMASMAKKARA / LAMMKORV 8,50 €

HONUNG FRÅN MALAX

SUOSITTU HUNAJA!
POPULÄR HONUNG!
6,50 €

MÄKELÄN PUUTARHA

KAUNIITA KUIVAKUKKAKIMPPUJA!
VACKRA TORRBLOMSBUKETTER!
KASVATETTU JA SIDOTTU VÄHÄSSÄKYRÖSSÄ!
ODLADE OCH KNYTNA I LILLKYRO!
8,90 €

WEEKEND SNACKS

UUSI TUOTESARJA!
NY PRODUKTSERIE!
WILD GARLIC - CREAMY AIOLI - PICKLED ONION

KAIKKI KOTIKOKKAILUUN BOCK'S KYLÄKAUPASTA! /
ALLT ÅT HEMMAKOCKEN FRÅN BOCK'S BYABUTIK!
KAIKKI LÄHITUOTETTUA! /
ALLT NÄRPRODUCERAT!
#SUPPORTYOURLOCAL

BOCK'S CORNER BREWERY SHOP, GERBYNTIE 16, 65230
VAASA / GERBYVÄGEN 16, 65230 VASA
AVOINNA TI-LA 12-18 · ÖPPET TI-LÖ 12-18
YHT.TIEDOT / KONTAKT:
IRA.MIKKONEN@BCV.FI, 050-5053507

HISTORIEN OM DEEP LEARNING

Dagens fantastiska datorfunktioner som imiterar människans förmåga att lära sig, associera korrekt samt "förstå" har en lång historia bakom sig. ChatGPT språkgeneratoren, Alfa Zero som lärde sig att spela schack från noll till mästare under en förmiddag genom att spela mot sig själv och avancerade Digital Twins är sidoströmmar av det som kallas Deep Learning inom AI.

Historien anses börja med Alan Turing på 1950-talet. Han tänkte sig i framtiden en superdator som skulle kunna ha mänskoliknande intelligens. Tanken var att skapa i datorn ett program/nätverk som spelade med förinställda virtuella neuroner som hade en given numeriskt given relation med varandra. Dethär relationstalet bestämde hur den digitala neuronerna skulle reagera. Reaktionen angavs med 0 eller 1 och var grunden till att datorn skulle kunna skapa t.ex. ett konstaterande om huruvida bilden hade en kant eller en nyans. Också ljud kunde identifieras.

En programmerare skulle träna datorn med en massa bilder/ljud för att få dom rätta utslagen. Ifall utslaget blev fel så skulle en algoritm korrigera relationsvärdet mellan neuronerna tills datorn kunde bedöma bilden/ljudet rätt.

Alan Turing hade idén men att åstadkomma det i praktiken krävde nya matematiska lösningar. Genombrottet kom i Sovjet i mitten på 60-talet då Alexey Ivakhnenko tillsammans med V.G. Lapa utvecklade ett litet men fungerande virtuellt neuralt nätverk.

Det gick ända till 1980 innan man kunde demonstrera "männskliga" egenskaper typ att uttala engelska ord. (Terry Sejnowskis program NetTalk)

"Godfather of Deep learning" Geoffrey Hinton – sedermera forskare vid Google – utvecklade väsentlig dessa förmågor vidare. Yann LeCunn kunde på 1990-talet skapa en maskin

som kunde läsa handskriven text. LeCunn och Hinton fick 2019 Turinger utmärkelsen.

Efter dethär börjar det gå undan. Investerare ser marknadspotentialen och stora företag plöjer ner miljarder i teknologin. IBM:s Deep Blue besegrar världsmästaren i schack Garry Kasparov 1999.

Från teoretisk matematik på 1960-talet till fungerande självlärande intelligens på 30 år. Då får man en bild av var världen kommer att befinna sig om 10 år. Har vi tillräckligt utrymme i läroplanen i detta ämne för dagens 15 åringar? Dom bör vara mästare på detta område om 10 år! Och passionerade mästare!

Fem minuters AI test diagnostiserar Alzheimers 15 år på förhand

Två forskare på Cambridge University har redan fått godkännande för sin diagnostiserande produkt av Englands Medicines and Healthcare Products Regulatory Agency (MHRA). Boleget Cognetivity har tagit fram en AI lösning som visar svartvita foton med bilder av djur mer eller mindre påtagliga.

Med mängder av bilder och genom att be försökspersonen identifiera djuren kan programmet förstå mönster i hjärnfunktionerna. Genom att beräkna snabbheten att identifiera och korrektheten att identifiera rätt djur så kan programmet bedöma och hitta minnesluckor långt innan Alzheimers blir påtaglig i livet.

Poängen är att testet är kostnadseffektivt att utföra och störningar i minnesfunktionerna kan upptäckas tidigt. Rent av 15 år enligt forskarna. Då upptäckten är tidig så kan man lättare få inbromsat utvecklingen av sjukdomen. Och framförallt mycket billigare. I England räknar man med att sjukdomen kostar samhället 26 miljarder pund dvs närmare 30 miljarder Eur per år.

65% KAUPAN TYÖPAIKOISTA VOIDAAN AUTOMATISOIDA 2025

Kaupan alalla automatisointi ei ole vielä pitkällä Euroopassa. Aasiassa ja joissakin paikoissa USA:ssa on automatisoituja kauppiaita joihin tavara tuodaan esiin automaattisesti, hyllyt täytetään ja maksu hoituu enemmän tai vähemmän suoraan kun tuotetta otetaan hyllystä (eli askel pidemmällä kuin itsepalvelu maksaminen). Jopa tarjoilu on automatisoitu juomien ja syömisosien osalta.

Walmart USA:ssa on pinteessä Amazonin kanssa ja pyrkii nyt automatisoida kaiken mahdollisen itse kassakaupassa. Varastot automatisoituvat roboteilla, niin myös siivous ja hyllyjen täyttö. Myös kieltäpuhuvat robotit voivat palvella. Tavoitteena 65% työpaikoista vähenevät.

CHATGPT SAAVUTTI GOLD STANDARD USA:SSA LÄÄKETUTKINNOSSA!

Tekoäly on suuri haaste tyypillisille keskiluokan ns white collar työsuhhteille. Lääkärit, juristit, opettajat, pikkupomot jne saa pätevän haastajan tekoälysovelluksista.

On merkillepantavaa että ChatGPT – joka 60 päivässä sai 100 miljoonaa käyttäjää (Googlella kesti 2 vuotta) – että tämä ratkaisu osasi vastata testiin, joka on välttämätön jotta saisi tarjota lääkepalveluja USA:ssa, niin hyvin että robotti sai Gold Standard vastauksista. Kolmiosainen Medical Licensing Exam vaatii 60 pistettä ja ChatGPT saavutti jopa 75 pistettä

Moni lääkärikokelas on huonompi....

ChatGPT testataan nyt myös miten pärjää businessschool testeissä ja lakikoulujen testeissa.

TULEVAISUUDEN PUOLELLA

Juuri nyt vaalikoneet ja toimittajat kysyvät kilpaa, mistä leikataan. Tulevaisuuden työllisyys, hyvinvointi ja menestys eivät kuitenkaan synny leikkaamalla, vaan panostamalla koulutukseen ja osaamiseen.

Suomen talouden kannalta tuottavuuden nosto ja investointien houkuttelu ovat olennaisinta. Meillä on Vaasanseudulla jo oppia molemmista. Tutkimus ja yrittäminen tuottavat uusia ratkaisuja kansainvälisille markkinoille ja puhdas energia siivittää meidät vihreän energian jätiksi.

Kestävä ja vastuullinen taloudenpito tukee niin luonnon kuin ihmistenkin hyvinvointia. Esimerkiksi nopea pääsy mielen-terveyspalveluihin ja terapiatakuu tukevat niin hyvinvointia kuin työssäkäyntiä ja taloutta. Kukoistava kulttuurielämä taas ruokkii luovuutta ja luo elinvoimaa.

Panostetaan lasten ja nuorten tulevaisuuteen, yritysten osaaamiseen ja menestykseen sekä kykyyn ratkaista yhteiskuntamme suuria kysymyksiä ja kriisejä.

LOTTA ALHONNORO

Vaasalainen valtuutettu, kaupunginhallituksen jäsen ja
Pohjanmaan hyvinvointialueen valtuutettu

Vaasan Yrittäjät järjestää:

NOSTETAAN RIMAA -eduskuntavaalipaneeli

Yrittäjä, tule Vaasan Yrittäjien
eduskuntavaalipaneeliin
Bock's Corneriin
tiistaina 14.3. klo 18!

Paikalla on hyvä kattaus
puolueiden edustajia kertomassa
näkemystään ja vastaamassa yleisön
kysymyksiin yrittäjille tärkeistä
asioista ja ajankohtaisista
teemoista.

Lämpimästi
tervetuloa mukaan!

Yrittäjät
VAASA-VASA

**You Tube WIC SCIENCE
CHANNEL**

This Week In Science

05 - 11 February 2023

Part of the Sun broke away and formed a crown-like vortex around the solar north pole. This plasma vortex lasted about 8 hours.

Biochemists reconstructing odor receptors from genomes suspect Neanderthals evolved so that they couldn't smell their own stink.

The deadly 'death cap' mushroom's rapid spread in the US may be helped by their ability to clone themselves and reproduce sexually.

Physicists discover the most water-like structured ice yet. This amorphous ice's molecular structure is all jumbled up.

Astronomers identified a binary star system – a pair of fizzled out supernovae – that are destined to explode into a kilonova.

Elephants play a crucial role in the carbon cycle by thinning out fast-growing plants, making room for slower growing carbon storing trees.

digialbum

Julkaisemme viikoittain lukijoiden kuvia digialbumissa. Voit osallistua sähköpostitse, lähettämällä kuvasi sekä nimesi osoitteeseen mega@upc.fi

Vi publicerar varenda vecka våra läsares bilder i digialbumet. Du kan delta via e-post. Skicka in bilden till mega@upc.fi med namn och ort.

Tuula Taskinen, Vaasa.
"Sinkkumies vapaana."

Matti Hietala, Vaasa.
"Aurinkoinen KOSKI, 22.2.2023, Vähäkyrö."

Christian Nylund, Vasa. "Södra
stadsfjärden i Vasa tisdagen den 21.02."

Esa Rönkä, Vaasa. "Olenko minä
mennyt vai tullut ja minne?" Atem

Marianne Gråbbil-Hakkola. "17.1.23 Äntligen lite sol /
Vihdoinkin vähän aurinkoa."

Heikki Hongisto. "Luonnon kauneutta
Vaasan rannoilla."

Heikki Hongisto. "Kaupungin ranta
tammikuussa."

Kaarina Tuomela, Laihia.
"Luonto taas puhdas."

Leena Minkkinen. "Ei kun menoksi ."

Toimitus / Ilmoitukset / Redaktion / Annonser:

Dzina Maiseichyk, 050 452 7007, mega@upc.fi - www.megamedia.fi

Avustajat / Medarbetare: Juha Rantala, Hans Hästbacka

Luo kampanjan — myös mobiilisti. Kampanjölösningar — även mobila.

Ilmoitushinta tekstissä 1,70 Eur/pmm + alv. Annonstext 1,70 Eur/spmm + mvs.

Mediamyynti / Mediaförsäljning: mega@upc.fi

Mediakortti / Mediakort: www.megamedia.fi

Kustannus / Utgivare:

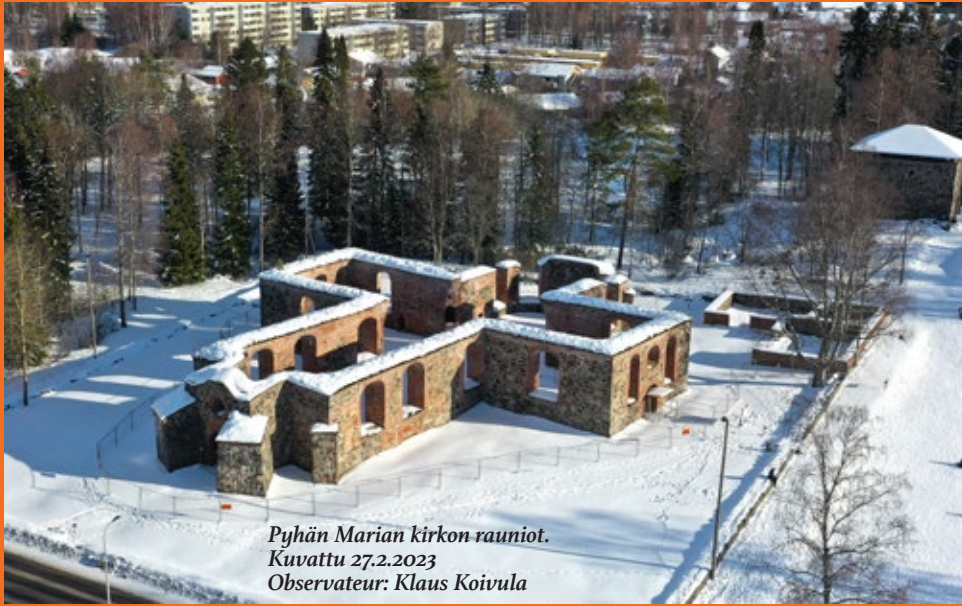
UPC
media
COMMUNICATION CENTER

Paino / Tryck:

UPC
print
COMMUNICATION CENTER

observateur

*Pyhän Marian kirkon-rauniot.
Kuvattu 27.2.2023
Observateur: Klaus Koivula*

*Iskonst / Jäätäidetta
Observateur: Marianne Gräbbil-Hakkola*

*Talvi muotoilee merimaiseman
taulumaiseksi. 20.2.2023 Merenkurkku.
Observateur: Matti Hietala, Vaasa*

*Naturens konstverk
Observateur: Tua Nordqvist*

Ota kuva ja kommentoi lyhyesti – max noin 100 merkkiä – tapahtumaa, treffiä, luontokokemusta, rakennelmaa, ilmiötä, rakennusta, esinettä, tosiasiaa, - jotain jolla kuva voi saada osallisuutta aikaan. "Bloggaa" ja kehitä Pohjanmaata!
Lähetä kuva ja teksti sähköpostitse osoitteeseen mega@upc.fi, merkitse aiheeksi "Observateur". Jokaista julkaistua kuvaa kohden, kerääntyy 1 piste joka vastaa 1 euroa.
Kun on kerännyt 10 pistettä, saa 10 euron arvoisen lahjakortin Bocks'in kyläkauppaan.

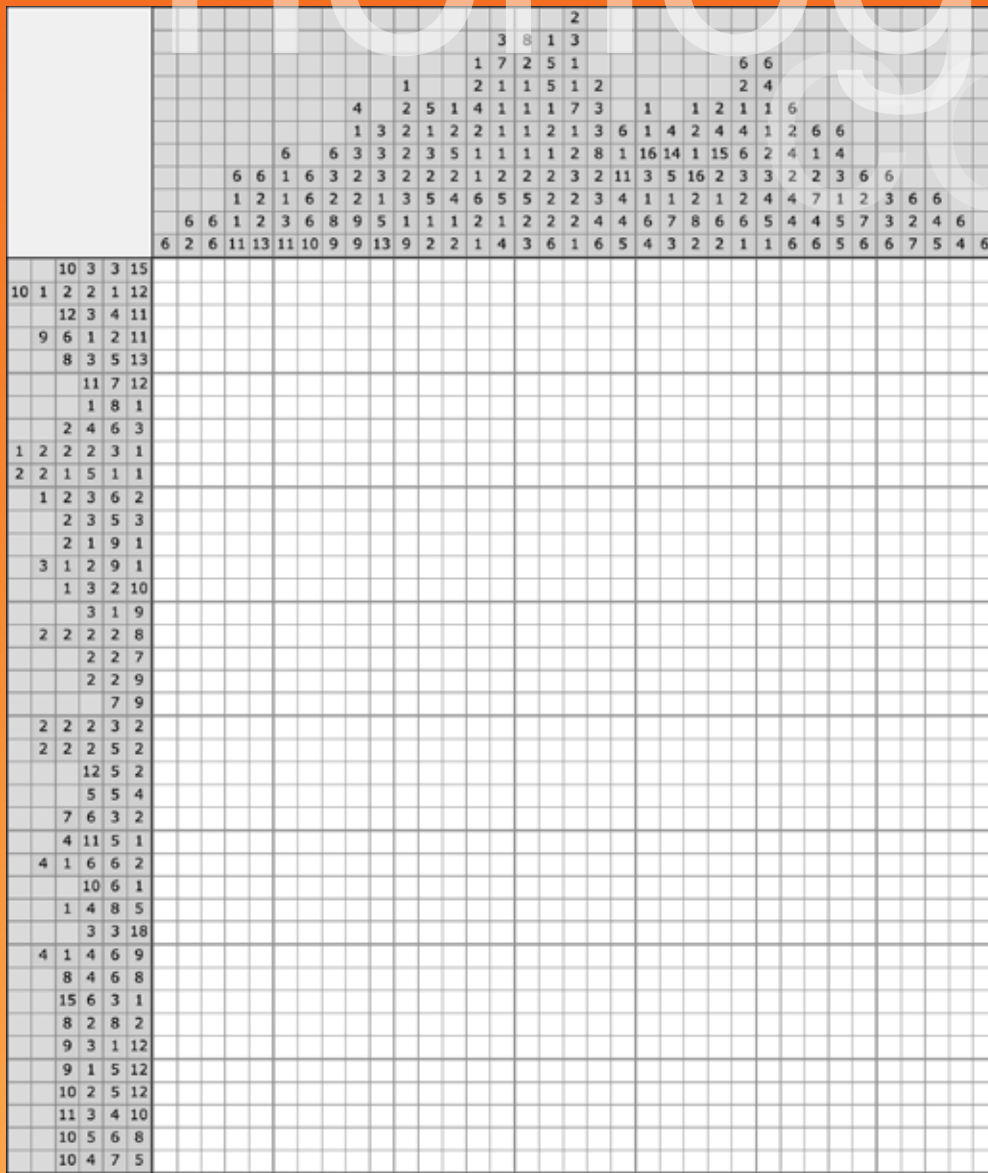
*Takkatulen loimu!
Observateur: Anna-Marja Pensas Helsingby*

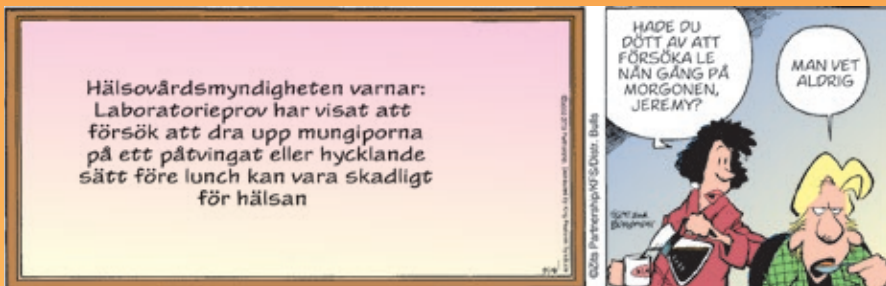
*Wilken fin och solig vinterdag här i Vasa, lördagen den 25.02
Observateur: Christian Nylund, Vasa*

sudoku

JAPANSKT BILDKRYSS JAPANILAINEN RISTIKKO

ZITZ

BAZI & MAZI

SUDOKU

#1

			6			5
	7		5	4		
		5	1	9	2	3
5		3				
4	8	1		7		3
					4	8
	3		9	1	6	5
			3		7	4
6				2		

#2

			6			9	4
8	1	6			9		
			2	3	1	5	8
							9
	5	9				8	2
4							
2	3		7	1	6		
			5			7	4
5	7				4		

NONOGRAM RATKAISU / LÖSNING

V 8

RATKAISU / LÖSNING

#1

1	4	9	7	6	3	8	2	5
3	7	2	5	8	4	1	6	9
8	6	5	1	9	2	7	3	4
5	2	3	8	4	9	6	7	1
4	8	1	6	7	5	3	9	2
7	9	6	2	3	1	4	5	8
2	3	4	9	1	6	5	8	7
9	1	8	3	5	7	2	4	6
6	5	7	4	2	8	9	1	3

#2

3	2	5	6	8	7	1	9	4
8	1	6	4	5	9	3	7	2
9	4	7	2	3	1	6	5	8
1	6	2	8	7	5	4	3	9
7	5	9	1	4	3	8	2	6
4	8	3	9	6	2	5	1	7
2	3	4	7	1	6	9	8	5
6	9	1	5	2	8	7	4	3
5	7	8	3	9	4	2	6	1

Bock's

PÅSKLEMONAD
FÖR HELA FAMILJEN

PÅSKMUST

KOKO PERHEEN
PÄÄSIÄISLIMSA

PULSING BREWERY

#SUPPORTYOURLOCAL